

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 VALTIONEUVOSTO
lukion tuntijako@minedu.fi

17. 02. 2014

no. 85/040/2012

Viite: OKM064:00/2012

Asia: Lausuntopyyntö lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden sekä tuntijaon uudistamista valmistelleen työryhmän ehdotuksista

Suomen sosialidemokraattisen puolueen eduskuntaryhmä kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden sekä tuntijaon uudistamista valmistelleen työryhmän ehdotuksista. Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 21.12.2012 työryhmän valmistelemaan ehdotukset lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden sekä lukiokoulutuksen tuntijaon uudistamiseksi. Työryhmän tehtävänä oli:

1. laatia ehdotukset lukiolaissa tarkoitetun opetuksen yleisiksi valtakunnallisiksi tavoitteiksi ja tuntijaoksi sekä
2. arvioida ehdotusten taloudelliset ja muut vaikutukset

Yleistä

Suomen sosialidemokraattisen puolueen eduskuntaryhmä pitää hyvänä sitä, että lukiota kehitetään eteenpäin. Pidämme tärkeänä lukion toiminnallista kehittämistä ja aitojen vaihtoehtojen tarjoamista nuorille. Toisen asteen koulutusta on kehitettävä kokonaisuutena siten, että niin lukio kuin ammatillinen koulutus tarjoavat väylän ammattisivistykseen, jatko-opintoihin ja työelämään sekä niin, että yksilölliset oppimispolut ovat mahdollisia. Jo nyt moni lukiolainen jatkaa opintojaan ammatillisen koulutuksen parissa tai ammattikorkeakoulussa. Lukio ei ole enää vain yliopisto-opintoihin suuntautuvaa koulutusta, vaan sen on tarjottava laajaa ja monialaista osaamista ja sivistystä opiskelijoille myöhempää käyttöä varten. Toimivalla opiskelijan ohjauksella mahdollistetaan valintojen tekeminen.

Lukiolain mukaan lukio on yleissivistävä oppilaitos. SDP:n eduskuntaryhmä katsoo, että lukion uuden tuntijaon on vahvistettava yleissivistystä ja ihmisenä kasvua, joka edellyttää myös riittävää historian tuntemusta. Ryhmä pitää hyvänä sitä, että työryhmä on jättänyt kolme selkeästi erilaista vaihtoehtoa esitykseksi siitä, miten lukion tuntijakoa tulisi uudistaa. SDP:n eduskuntaryhmän mielestä mikään niistä ei kuitenkaan ratkaise lukion uudistustarvetta, vaan pyytää työryhmää lausuntokierroksen jälkeen kehittämään sellaisen lukion tuntijakoesityksen, joka pitää sisällään ryhmän tässä lausunnossa mainitsevat parannusehdotukset. SDP:n eduskuntaryhmä katsoo, että lukion tuntijakouudistus on laajuudeltaan ja kokoluokaltaan sellainen asia, että sen käsittelyä eduskunnassa on syytä harkita.

Monipuolinen yleissivistys

Sivistynyt ihminen tuntee omat vahvuutensa ja pystyy käyttämään laajasti omia kykyjään. Yleissivistyksen määritelmää on kuitenkin syytä aika ajoin päivittää. On huomioitava maailman ja monipuolisen ja kattavan sivistyksen määritelmän muuttuminen.

Toisen asteen yleissivistävien opintojen opetussisältöjen ja pedagogisten menetelmien tulee olla monipuolisia. Lukiossa on korostettava elämän kannalta keskeisten tietojen ja taitojen hankkimista. Näin kuuluvat esimerkiksi tiedonhaku, erilaisten kokonaisuuksien ja näkemysten hahmottaminen, kriittinen ajattelu sekä olennaisen erottaminen epäolennaisesta.

Valinnaisuuden sekä aikaisin tapahtuvan profiloitumisen suhde riittävään laaja-alaisuuteen sekä yhteisiin,

kaikille kuuluviin osaamiskokonaisuuksiin on tärkeä kysymys. Eduskuntaryhmä katsoo valinnaisuuden ylikorostamisen johtavan liian aikaisin ja heikoin perustein tapahtuvaan urautumiseen, kyvyttömyyteen havaita asioiden monimutkaisia suhteita ja keskinäisriippuvuuksia sekä sitä kautta maailman yksipuoliseen ymmärtämiseen. Perusopetuksen päättävä ei vielä ole riittävän kypsä tekemään valintoja koko loppuelämää varten. Liiallinen valinnaisuus voi johtaa myös koulutukselliseen epätasa-arvoon, kun sosioekonomiset ja alueelliset erot kasvavat. Vaarana on, että vain suuret lukiot voivat jatkossa tarjota monipuolista opetusta.

Emme voi olettaa, että lukio-opintoja aloittavilla nuorilla olisi varma käsitys siitä mihin he aikovat tulevaisuuden työurallaan suuntautua. Jatko-opintovaihtoehtojen avoimina pitämiseksi on tärkeää varmistaa, että jokaisella lukiolaisella on riittävät tiedot ja myös kokemusta erilaisista yleissivistyksen osa-alueista.

Lukion on huomioitava erilaisia oppijoita yksilöllisillä oppimispoluilla, joiden avulla tutkinto suoritetaan. Lukion tuntijaon on mahdollistettava yksilöllisten oppimispolkujen suorittamisen, mutta samalla sen on varmistettava jokaiselle lukiolaiselle riittävä ja monipuolinen yleissivistys.

Kielelliset ja yhteiskunnalliset valmiudet

SDP:n eduskuntaryhmä katsoo, että lukion on mahdollistettava kielten monipuolista opiskelua. Muiden kuin ruotsin tai suomen ja englannin kielten opiskelulle pitäisi saada tilaa nykyistä enemmän. Lisäksi nuorilla on oltava riittävät yhteiskunnalliset valmiudet. SDP:n eduskuntaryhmä toimii tasapuolisen yhteiskunnallisen opetuksen ja tiedon lisäämiseksi kaikilla koulutusjärjestelmän tasoilla ja korostaa laaja-alaisen yleissivistyksen merkitystä. Nuorten yhteiskunnallisen osaamisen parantaminen on erittäin tärkeä asia, jonka tulee näkyä toisen asteen koulutuksessa myös lukion osalta. Monimutkaistuvassa yhteiskunnassa keskeiset tiedot yhteiskunnan toiminnasta, historiasta, biologiasta, maantieteestä ja uskonnoista kuuluvat olennaisena osana täysimääräiseen kansalaisuuteen.

Uskonnon opetus ja terveystieto

Uskonnon ja terveystiedon asemaa tuntijaossa on pohdittava. Tällä hetkellä näiden kahden oppiaineen asema on turvattu laissa. Tuntijaon uudistamisen yhteydessä on lähdetty ajatuksesta, ettei lakia näiltä osin avattaisi vaan tuntijaon tarkennus tehtäisiin valtioneuvoston asetuksella. SDP:n eduskuntaryhmä voi tarvittaessa vaatia lain avaamista tältä osin, jotta terveystieto ja uskonto voisivat oppiaineina olla samalla viivalla muiden kanssa.

Uskonnonopetuksen suhteen SDP:n eduskuntaryhmä pitää tärkeänä tavoitetta laajasta, kriittisestä, kunnioittavasta ja avoimesta erilaisia uskontoja ja katsomuksia käsittelevästä opetuksesta. Ryhmä katsoo, että uskonnonopetus tulee oppiaineita arvioitaessa asettaa tätä tavoitetta silmällä pitäen samalle viivalle muiden oppiaineiden kanssa. Näin viime kädessä kyse ei ole uskonnonopetuksen poistamisesta tai vähentämisestä. Edellinen lause koskee myös terveystiedon oppiainetta, jolla on kiistämättä paikkansa yleissivistävässä opetuksessa, mutta se tulee asettaa arvioida tasa-arvoisena muiden oppiaineiden seurana.

Teemakokonaisuuksien lukio

SDP eduskuntaryhmän mukaan on oleellista avata lukio-opintoja entistä enemmän osaksi ympäröivää yhteiskuntaa. Tähän monet työryhmän esitykset tarjoavat oivallisia eväitä. Projektiluontoiset teemaopinnot, jotka mahdollistavat uudenaikaiset, opiskelijalähtöiset suorittamistavat ovat toivottuja uusia avauksia, jotka antavat opiskelijoille tuntumaa erilaisiin tapoihin oppia ja myös soveltaa oppimaansa. Oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet auttavat opiskelijoita hahmottamaan erilaisia ilmiöitä. Eduskuntaryhmän näkemyksen mukaan näihin edellä mainittuihin ideoihin tulee tarttua ennakkoluulottomasti ja mahdollisuudet maksimoiden.

Lausunnon keskeinen sisältö

- SDP:n eduskuntaryhmä ei pidä yhtäkään kolmesta työryhmän esitystä sellaisenaan hyväksyttävänä, vaan pyytää työryhmää lausuntokierroksen jälkeen kehittämään sellaisen lukion tuntijakoesityksen, joka pitää sisällään ryhmän mainitsevat parannusehdotukset.
- Eduskuntaryhmä katsoo valinnaisuuden ylikorostamisen johtavan liian aikaisin ja heikoin perustein tapahtuvaan urautumiseen, kyvyttömyyteen havaita asioiden monimutkaisia suhteita ja keskinäisriippuvuuksia sekä sitä kautta maailman yksipuoliseen ymmärtämiseen. Lukion uuden tuntijaon on vahvistettava yleissivistystä ja ihmisenä kasvua sekä painotettava opiskelijan jatko-opintojen kannalta keskeisiä taitoja.
- Nuorilla on oltava kansalaisen elämän kannalta keskeiset taidot. Historia ja yhteiskuntaoppi ovat avainaineita yhteiskunnallisten taitojen kannalta ja ne tukevat muiden oppiaineiden ymmärtämistä. Kielten monipuolinen opiskelu on mahdollistettava.
- Eduskuntaryhmän näkemyksen mukaan uudenlaisiin, opiskelijälähtöisiin suorittamistapoihin tulee tarttua ennakkoluulottomasti.